

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการดำเนินงาน/เปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการครูที่มีสถานภาพ และปฏิบัติงานในขนาดสถานศึกษา ต่างกัน เกี่ยวกับการมีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน รวมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 220 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 55 คน และครูผู้สอน จำนวน 165 คน ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีการดำเนินงานในการบริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน จำนวน 6 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Window สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) และรายด้านทั้ง 6 ด้าน ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการประหยัด ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาคือด้านด้านมีเมตตากรุณา ($\bar{X} = 4.26$) ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.21$) ด้านความกตัญญูกตเวที ($\bar{X} = 4.21$) ด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.21$) และด้านด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 4.16$)

ตามลำดับ

2. ข้าราชการครูที่เป็นครูผู้สอน มีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) และรายด้านทั้ง 6 ด้าน ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือด้านการประหยัด ($\bar{X} = 4.35$) ด้านความกตัญญูต่อบุคคล ($\bar{X} = 4.33$) ด้านมีเมตตา กรุณา ($\bar{X} = 4.31$) ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 4.25$) และด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบและหาปฏิสัมพันธ์

3.1 ข้าราชการครูที่เป็นผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน มีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน รวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.2 ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน รวมทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครู ต่อการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน รวมทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะสูงสุดแต่ละด้าน คือ

4.1 ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ คือ การจัดกิจกรรมต้องจัดสม่ำเสมอต่อเนื่อง และให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน (ร้อยละ 6.29)

4.2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต คือ ควรจัดกิจกรรมที่มีผลตอบแทนคนทำดี และมี การลงโทษคนทำผิด (ร้อยละ 7.48)

4.3 ด้านความกตัญญูต่อบุคคล คือ ควรปลูกฝังให้นักเรียนกตัญญูต่อบิดา-มารดา สถานศึกษา ครูอาจารย์ โดยเน้นการส่งเสริมความรักความเข้าใจกตัญญูเช่น โครงการพ่อแม่ครู (ร้อยละ 4.92)

4.4 ด้านความมีเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี คือ ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่น เช่น ฝึกดูแลน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน (ร้อยละ 7.48)

4.5 ด้านการประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า คือ ควรจัดกิจกรรมขณะนี้มีราคาประหยัดไฟฟ้าโดยเน้นการเปิดปิดไฟและพัดลมทุกครั้งที่ไม่มีคนในห้องเรียน (ร้อยละ 6.29)

4.6 ด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม คือ ควรจัดกิจกรรมที่นักเรียนมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ประเมินผลอย่างเป็นระบบ (ร้อยละ 7.48)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า ข้าราชการครูมีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนรวมทุกด้านและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สมพร สอนสนาม (2543 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบระดับ พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมของครู-อาจารย์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 390 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลของการวิจัยพบว่า 1) ข้าราชการครู โดยส่วนรวมและจำแนกสถานภาพตำแหน่งเห็นว่า ครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อที่มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด จำนวน 2 ชื่อ ในแต่ละด้านตามลำดับดังนี้ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับโอกาสต่าง ๆ มีวินัย ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครู ตลอดจนรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง สั่งสอนอบรมนักเรียนด้วยความรักความเมตตาอย่างเท่าเทียมกัน ใช้เหตุผลและหลักธรรมประกอบการตัดสินใจเพื่อลงโทษนักเรียน สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้อื่นเป็นพลเมืองดีและการรณรงค์ส่งเสริมให้บุคคลรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่า ครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มี พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ธนพงษ์ มงคล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนา จริยธรรมในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยแผนกประถม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ปกครองนักเรียน 327 คนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดมีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองมีความต้องการให้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กประพฤติตนเป็นคนดีอย่างสม่ำเสมอ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมและช่วยกันอบรมปลูกฝังทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน 2) ด้าน สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหรือส่งเสริมต่อการพัฒนาจริยธรรม ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อสิ่งแวดล้อม

ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดไว้อยู่ในระดับมาก และผู้ปกครองมีความต้องการให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมมือกันในการจัดหาสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

2. ผลการวิจัยที่พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนรวมทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย ผลการวิจัยสอดคล้องกับบุญร่วม กิดการ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะ ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ระดับการปฏิบัติตนตามคุณธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมในการครองตน ด้านคุณธรรมในการครองคน ด้านคุณธรรมในการครองงานของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ตามทัศนะของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ครูผู้สอนบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม จำนวน 356 คน ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดเล็ก 69 คน โรงเรียนขนาดกลาง 128 คน โรงเรียน ขนาดใหญ่ 159 คน ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) ระดับการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยส่วนรวมและเป็นรายด้านมีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับดังนี้คุณธรรมในการครองตนคุณธรรมในการครองคน และคุณธรรม ในการครองงาน 2) ระดับการปฏิบัติตนตามคุณธรรมโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากฝ่ายบริหารเป็นผู้รับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 ทั่วประเทศ ได้จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อให้ครูทุกคน/ทุกฝ่ายได้ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาร่วมกันทั้ง 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลพื้นฐานความเป็นมานิสัยพฤติกรรม

เพื่อทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน 2) การคัดกรองนักเรียน ด้วยการพิจารณาหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อจัดเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง 3) การส่งเสริมนักเรียน ด้วยการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพมากขึ้น 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้วยการเอาใจใส่ให้ความดูแลอย่างใกล้ชิดหาวิธีป้องกันปัญหาที่จะเกิดแล้วแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี และ 5) การส่งต่อนักเรียน ด้วยการที่มีการแก้ปัญหา นักเรียนบางคนแล้วแต่พฤติกรรมไม่ดีขึ้น จำเป็นต้องส่งไปผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป โดยขั้นตอนมีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้การเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดแก่นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ต้องดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป และให้มีรายงานผลการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษาต่อหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและแก้ไขสารเสพติด ฝ่ายบริหารสถานศึกษาจึงเป็นทั้งฝ่ายกำกับติดตามและร่วมปฏิบัติงานกับครูที่ปรึกษาประจำชั้น ส่วนครูที่ปรึกษาประจำชั้นได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขสารเสพติดเพียงบางส่วนหรือในกรณีที่นักเรียนในปกครองมีปัญหาเกิดขึ้นเท่านั้น จึงได้รับรู้และร่วมแก้ไขน้อยกว่าฝ่ายบริหารสถานศึกษาดังกล่าว

3. ผลการวิจัยที่พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนรวมทุกด้านและเป็นรายด้านมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัย แสดงว่า ขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านบรรลุเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ผลการวิจัยสอดคล้องกับ บุญร่วม คิดการ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ระดับการปฏิบัติตนตามคุณธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมในการครองตน ด้านคุณธรรมในการครองคน ด้านคุณธรรมในการครองงาน ระดับการปฏิบัติตนตามคุณธรรมโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหาร โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมทั้งในด้านบุคลากรในการดำเนินงานการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนครบทุกขั้นตอน มีอาคารสถานที่ และงบประมาณเกือบทั้งหมดทั้งในรูปเงินค่าหัวนักเรียนและรายได้จากการดำเนินกิจการ เช่น สหกรณ์ร้านค้า การจำหน่ายอาหารและน้ำดื่มโรงเรียน เป็นต้น รวมทั้งสถานศึกษาขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมืองที่ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีจึงสามารถสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม รวมทั้งตั้งอยู่ในเมืองที่สะดวกในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาด้านสุขภาพหรือเกี่ยวข้องกับสารเสพติด เช่น สถานีตำรวจภูธร สำนักงานสาธารณสุข โรงพยาบาล และศูนย์ป้องกันสารเสพติดจังหวัดมหาสารคาม ประกอบกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ส่วนใหญ่ตั้งมานานกว่า 20 ปี มีการสะสมประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาทั้งในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ งบประมาณ บุคลากร และการประสานงานภายในและภายนอกกับชุมชน ที่เป็นระบบ การแบ่งหน้าที่ และกำหนดขั้นตอนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดที่ชัดเจน ตรงกันข้ามสถานศึกษาขนาดกลางประสบกับอุปสรรคในการดำเนินงานทั้งในด้านบุคลากร ครูผู้ปฏิบัติงานมีน้อยต้องรับผิดชอบงานหลายงานจึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานยังไม่เหมาะสม เพราะยังไม่เข้าใจระบบการช่วยเหลือแก่นักเรียนและขาดครูในการเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน ด้านการบริหาร คือ งบประมาณในการบริหารจัดการมีจำนวนจำกัด มีกิจกรรมในพื้นที่ที่ซ้อนกันหลายกิจกรรม การประสานงานมีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง และขาดสื่อสนับสนุนที่เพียงพอในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานเพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ควรพัฒนาการดำเนินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

1.1 ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และเป็นกิจกรรมที่

เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ควรมีการติดตามประเมินผลนักเรียนในการปฏิบัติตามระเบียบ
ข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียนอย่างชัดเจน

1.2 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ควรมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับแนวปฏิบัติให้นักเรียน
ปฏิบัติตามอย่างชัดเจน และควรจัดกิจกรรมที่มีผลตอบแทนคนทำดี มีการลงโทษคนทำผิด

1.3 ด้านความกตัญญูทวดเวที ควรจัดให้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนจริยธรรม กิจกรรม
ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมตามความเหมาะสม และควรปลูกฝังให้นักเรียนกตัญญูต่อบิดา-มารดา
สถานศึกษา ครูอาจารย์ โดยเน้นการส่งเสริมความรักความเข้าใจกตัญญูเช่น โครงการพ่อแม่ครู

1.4 ด้านความมีเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีโอกาส
ช่วยเหลือผู้อื่น เช่น พี่ดูแลน้อง เพื่อนช่วยเพื่อน และควรมีการส่งเสริมนักเรียนเรื่องการบริจาค
สิ่งของหรือเงินทองให้แก่ผู้ด้อยโอกาสหรือคนยากจนเสมอ

1.5 ด้านการประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ควรมีการอบรมนักเรียนเรื่องการนำ
เศษวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของใช้ใหม่หรือคัดแปลงให้มีคุณค่าอยู่เสมอ และควรจัดกิจกรรม
ขณะนี้มีราคา ประหยัดไฟฟ้าโดยเน้นการเปิดปิดไฟและพัดลมทุกครั้งที่ไม่มีคนในห้องเรียน

1.6 ด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ควรมีการอบรมนักเรียนให้เกิด
ความตระหนักเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเสมอเป็นกิจตนเอง และควรจัดกิจกรรมที่
นักเรียนมีความสนใจ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังคุณธรรม
และจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1-3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มหาสารคาม เขต 1 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน แรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน ฐานะเศรษฐกิจครอบครัว แหล่งที่อยู่อาศัย

2.2 ควรศึกษาผลการดำเนินงานในครั้งนี้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ครู-อาจารย์
นักการภารโรง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อเป็นข้อเสนอเทศ
ในภาพที่กว้างขึ้น

2.3 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพในสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเกี่ยวกับการดำเนิน
เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน เพื่อเป็นรูปแบบในการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป